

Брад Стрикланд

Монетата на героя

Навикът ми да пиша беше силен, когато бях жив, по слаб, когато умрях и упорстваш след странното пробуждане до Реката, заедно с толкова много от моите братя и дори със самия абат. Спомням си как след събуждането, ние се гледахме един друг в удивление, като всеки монах желаше, но не се осмеляваше да зададе въпроса:

– Това ли е Небето? Или чистилицето? Или...?

И тези странни хора между нас, хора с кафява кожа, бъбреха на някакъв чудноват език, други хора с жълта коса, говорещи думи, които едва можехме да разберем и странните граалови камъни и всичко останало. Отец Лупиан (този, който видях да умира, десет години преди аз самия да изгубя живота си) се погрижи за нас, помогна ни да дойдем на себе си, отново възстанови реда и Хрониките. Дори още преди да си намерим подслон, той изобрети начин за обелване кората на бамбука и преработване на влакната му в хартия. Беше открил и рибените кости, които ни послужиха за писалки и дребните безкостилкови плодчета, от които правехме мастила. Ако това е Чистилицето, каза той нека да се покаем от греховете си по единствения начин, който знаем: като живеем в хваление, като пишем за слава на Бога.

Така минаваха месеците и аз, Брат Илфстан, поднових работата, която бях вършил на Земята, а именно да записвам отрязъка от време, да пленя отлитащите години с мастило и писалка. Край нас се разгаряха войни. Но Братството бедно и безобидно устоя на бурите. От време на време ние приемахме пришълци, мъже и жени на нашата възраст и от родната си земя, и други. Постепенно се научихме да говорим и по друг начин, научихме и нови средства да водим Хрониките.

И така се случи, че срещнах човека, определен да бъде моя най-добър приятел. Една сутрин преди зазоряване бях отишъл да ловя риба на Реката и той лежеше там, гол, с граала на китката му, една преобразена душа. Аз го свестих и той заговори със странна интонация, която е била английска хиляда години след моето време на Земята:

– Какво е това място?

Казах му къде се намира и му заговорих за Братството. Той кимна в знак, че разбира, изправи се и ние се върнахме в манастира. Отец Лупиан посрещна с добре дошъл непознатия, предложи му подслон и препаска за обличане, и го покани да остане толкова дълго, колкото му е приятно. Новодошлият му благодари – благодари му на нашия собствен език, не на есперанто, въпреки че имаше чудновато и странно произношение. Аз го заведох в една килия и после побързах за молитвите.

След това отец Лупиан ме дръпна настрана за да попита:

– Що за човек е този?

– Не знам, отче. Мисля, че е човек от последните времена. Той е едър, внушителен мъж.

– Вярно, но това не доказва нищо. Както ни казва писанието и както Бог е счел за редно да ни открие тук, в древни времена на Земята е имало гиганти. Старецът – любопитно как дори сега, когато изглеждахме на една и съща възраст, всички монаси считаха отец Лупиан за старец – въздъхна:

– Наблюдавай го отблизо, братко Илфстан. Нещо в него не ми харесва.

Аз наистина го наблюдавах, дотолкова станах негов приятел. Нимо – тъй като той никога не каза името си и отец Лупиан започна да го нарича така – Нимо, както казвам беше добре сложен мъж със силни черти и насмешливи сини очи. Той с удоволствие работеше заедно с нас – монасите в скромните ни задачи да строим и чистим, но никога не се присъедини към нас в хвалението.

В часовете за хранене той вземаше от граала си каквато храна имаше и предлагаше на другите алкохола, тютюн и дъвката на мечтите. Той пиеше умерено, като предпочиташе вода пред вино. И отначало рядко говореше.

Казвам отначало, защото с минаване на времето, той започна да ми разказва части от историята си, които постепенно образуваха в съзнанието ми една мозайка. Той изобщо не говореше за живота си на Земята, но си спомняше ужасния и необикновен ден на събуждането си тук. Той и още няколко, които говореха на неговия език се намерили сред свирепи мъже – маори, както ги наричаше той, които били зле настроени срещу хората с бяла кожа.

Той разказваше за убийства, започнали не много скоро след възкресението му, как той и неговите другари побягнали като луди и как той и още неколцина най-после избягали.

Това беше на повърхността, но отдолу аз можех да видя как мърдат, и други неща. Нимо не изтъкваше участието си в бягството, но аз предчувствах, че той е бил този, който е организирил съпротивата на другарите си, че той е бил този, който ги е повел най-накрая и от него са очаквали да ги води след това.

– Ти ли ги поведе тогава? – попитах го аз, докато работехме рамо до рамо в издигането на една стена на нова обща спалня.

Нимо погледна настрани и смекчи дълбокия си глас:

– Не – каза той. – В една нощ, когато всички спяха, се измъкнах от

тях и ги оставих на други водачи. Разбираш ли, аз не бях човекът, който те вярвах да съм. – Очаквах той да говори за смъртта и превъплъщението си тук, тъй като повечето хора, които така биха попаднали в манастира щяха да направят това в почуда и в полустрах. Обаче, той никога не споменава това и до ден днешен не знам каква съдба го е изпратила при нас на Реката, само че сигурно е била много болезнена и неприятна. Винаги след това той полагаше неимоверни грижи да не умре, дори когато умирането щеше да го освободи от неприятности и от потисничество.

Той остана в манастира повече от година, тих и непретенциозен като ни помогна от сърце и бързо ни съветваше, когато се завихряха бурите на войната между хората на другия бряг на Реката, една Източна река, които ламтяха за владенията на нашите съседи нагоре по Реката и имаха окосмени, набити тела, които едва ли приютяваха човешка душа. Благодарение на неговата намеса и съвети, ние бяхме пощадени от битките и двете страни гледаха на нас като на място, където за ранените им се полагаха грижи, докато телата им сами се възстановяват. И най-накрая, той бе този, който преговаряше с двете страни и който намери мирно разрешение на войната, което изглежда щеше да трае дълго.

По това време отец Лупиан вече бе променил мнението си за Нимо.

– Кажете ми кой си – молеше абатът повече от всякога. – Защото в сърцето си чувствам, че наистина си герой.

– Не – каза твърдо Нимо. – Аз съм никой. Нека си остана с името, което ми даде.

Повече от всякога бях слушал този разговор или вариации върху него.

Когато еретиците от Църквата на втората възможност дойдоха с намерение да ни обърнат в своята вяра, някои от братята се вслушаха в речта им и ги последваха, но не и Нимо, както и аз. Тъй като вече бях решил, че старата вяра не съдържа истина, поне що се отнася до отвъдния живот. Това място не беше Небето, нито Ада, нито Чистилището. То просто съществуваше, а и ние заедно с него. И все пак трудно е да убиеш старите навици и така заедно с другите аз останах верен на формата на поклонение.

Поне до деня, когато отец Лупиан събра всички братя и ни каза какво видение е имал в съня си.

– Вие сте благословени повече, отколкото можете да си представите – ни каза той. – Защото в моето откровение Бог ми каза кой е нашия миролюбец и ми откри името на нашия Нимо. Той не се покланя с нас,

защото няма нужда от поклонение като грешниците. Нимо е самият благословен Свети Петър, канарата, на която бе построена светата Църква.

Някой му повярваха, но когато Нимо забеляза промененото им отношение към него, той заподозря нещо. Когато най-после чу историята, той се ядоса, въпреки че мнозина се придържаха твърде строго към това мнение за да може да го отрече с някакъв траен успех. След един ден, Нимо напусна Братството. Тъй като се чувствах у дома с него, много повече, отколкото с бившите си братя, тръгнах с него.

– Не съм Свети Петър – ми се оплака след много дни пътуване. – Всъщност въобще не съм герой. Защо хората не могат да разберат това?

– Хората искат герои – му отвърнах аз. След малко добавих:

– Аз самият видях крал Алфред, по-късно наречен Великия по време на дните си на Земята.

– И той беше ли герой? – попита моя другар с горчива усмивка.

Аз много добре си спомнях този ден. Бях на 15 години и нов в манастира, тъй като родителите ми бяха решили, че най-младият им син от толкова много, беше съвсем ясно определен за свещеническото поприще. Кралят дойде с отец Лупиан, а ние стояхме в редици, войници в армията на Бога. Аз трепнах, когато Кралят се доближи до мен.

Той се усмихна и докосна рамото ми.

– Кралете не хапят, момче – каза той и продължи по-нататък.

– Не – отвърнах бавно аз. – Той беше човек.

– Това е, което всички са забравили на това място – промърмори Нимо. На следващия ден продължихме скитанията си.

Мога да разкажа една дълга приказка за нашите скитания, за тези времена, когато и двамата бяхме настроени кавгаджийски, за жените, които почти ме отвлякоха от това да следвам този човек, този герой, който презираше дарбите си. Стъпките ни пребродиха много години и ни доведоха до много промени. Ние видяхме отрязъци от Реката, където огнедишащи машини се трудеха за човечеството и места, където окосмени гиганти живееха така както са живели в дните дълго преди цивилизацията. Видяхме войни, видяхме и мирни царства. Оставахме на много места и само пресичахме други. И срещнахме герои, отначало неколцина, после със стотици.

В едно място, разкъсвано от война на четири фронта, срещнахме един мъж, наречен Шърман, който беше събрал други на неговата възраст, който ги беше сформирал в армия и който изглежда бе обладан от идеята за разрушение на самото него. Той ни затвори, докато Нимо не измисли една стратегия, която изправи един срещу друг двама от

враговете му и остави Шърман да се справи успешно с третия. По времето, когато ни освободи другите две воюващи страни толкова бяха оредели, че Шърман вече изцяло владееше положението.

– Ти сигурно си генерал Лий – настояваше Шърман. – Не изглеждаш като него, но кълна се в Бога, трябва да си генерал Лий.

– Аз съм никой – каза Нимо и след като беше откупил свободата ни с болката и смъртта на стотици, ние продължихме напред.

Стигнахме в една бедна страна на един от Речните острови, едно място, което често беше нападано от Речните пирати и мъжете и жените му се изгубваха някъде в робство. Там прекарахме две Земни години и там Нимо създаде едно гениално и просто изобретение, което промени начина на живот на островитяните. Той бе забелязал как течението се блъска в брега по-силно от едната страна на острова, отколкото от другата. Той накара островитяните да обградят острова със яки мрежи от червата на Драконова риба, не за да ловят риба с тях, а съкровища.

Тъй като дотогава трафикът по Реката беше постоянен и всеки ден достигаха новини или слухове за нови останки, нови загуби. Мрежите почти никога не хващаха нещо, което не си заслужаваше: метал, оръжия или свободни граали.

Чрез размяна или по план, островитяните станаха достатъчно силни да се защитават сами, и най-накрая дойде денят, когато предложиха на Нимо да стане крал на владенията им.

– Защото сигурно – каза един от тях – ти трябва да си самият Архимед.

И така ние продължихме.

За известно време пътувахме на един голям параход, като си заплачихме возенето с труд и срещнахме един мъж на име Клемънс, който изглеждаше обзет от горчивина и имаше циничен език. Срещнахме една жена, която претендираше, че е Клеопатра и една, която се мислеше за Гуинивър. И двете бяха жени, нищо повече. Веднъж срещнахме една тъмнокоса, страстна жена, която се засмя, когато чу името на другаря ми:

– Аз съм Никой – каза тя игриво – кой си ти?

Тя се казваше Емили и в продължение на няколко месеца тя и Нимо бяха любовници. И после при един пиратски сблъсък тя умря, а той се спаси, както и аз. Нимо я търсеше като знаеше, че тя се е преродила някъде по Реката, но Реката е дълга ние никога не я намерихме отново.

Докато пътувахме, ставаха промени, като че все по-бързо и по-бързо.

Въздухът се изпълни с търговия, както и Реката. Над главите ни прелитаха балони, дирижабли и летящи машини, които се биеха в небето и падаха като оловни ангели. Срегнахме един човек на име Линдберг, който следваше една мечта да прелети над целия свят на една от тези машини, един човек, подтикван от някакъв вид лудост, си мислех аз.

След всеки сблъсък, след всеки нов герой, Нимо ме питаше дали съм научил урока си. Винаги му казвах, че не съм. Той искаше да призна, че няма герой, че те са само мъже и жени, някои постигат повече от другите, но сърцата им са същите. Не можех да кажа такова нещо, защото в края на краищата бяхме срещнали само неколкостотин от така наречените герои и въпреки, че всички се оказаха смъртни, това можеше да не се отнася за другите. Ние прекарахме известно време между вярващите от Църквата на втората възможност и те се стремяха да убедят Нимо, че потенциално всички мъже и жени са герои, че нашата надежда за спасение се основава на самоусъвършенстването ни в това съществуване. Той учтиво ги изслушваше, помагаше им, когато можеше и после продължихме по-нататък.

А аз? Право да си кажа, още от дните на Земята бях загубил сърцевината на вярата си, въпреки че дори тук аз продължих да следвам външния израз. Навярно се молех на празно Небе, но кой знае?

И въпреки, че вярата ми беше изчезнала, по един любопитен начин надеждата ми беше останала, дори и ако бе се превърнала на вяра във вярата, а не вяра в Бог.

И така дойде време, когато превъплъщенията спряха, когато възкръсването спря. Тревога и страх заляха бреговете на Реката и войните – които би трябвало да спрат, сега когато Смъртта бе окончателна – избухнаха с нова сила, с нова злъч и насилие. И тогава, точно пред три седмици, попаднахме в ръцете на един, който се наричаше Юда ужасния, който беше чул за нашето пристигане и който ни хвърли заедно в затвора в една каменна килия. Той отведе Нимо на разпит и когато се върна приятеля ми в килията ни, Нимо беше с разбито тяло.

– Той си мисли, че мога да правя чудеса – промърмори Нимо. – Вярва, че мога да му дам оръжия, с които да завладее целия Речен свят.

Както толкова често на Земята, аз се грижех за болните и слушах признанията им. Нимо си бе спечелил репутация по време на нашите скитания, репутация на изобретател и съветник. Като много могъщи и посредствени хора, Юда считаше, че един златен ключ отключва тайната на господството и той виждаше този ключ в моя приятел. Той

измъчва Нимо три пъти и всеки път моят приятел ставаше все по-слаб. Тази сутрин бе последната в двора, пред намръщения, мургав Юда, аз ги видях да отделят главата на Нимо от тялото му. По обратния път към килията, двамата стражи ме заговориха за да ме попитат кога ще възкръсне Нимо.

– Той няма да възкръсне – печално казах аз.

– Да, ще възкръсне – упорстваше един от стражите. – Върви бързо, Илфстан, приятелю на героя и когато му говориш в молитвите си, спомени и за стражите, които те освободиха.

И така ето ме и мен в една печална нощ, плавайки надолу по Реката на един търговски кораб, драскайки тези редове в памет на един приятел. Хората вече се отнасят към мен със страхопочитание, а някои дори говорят, че Нимо е бил самият Месия.

Той не беше.

В последните си часове, разкъсан от болки, Нимо ми разказа Земната си история: Той бе живял през двадесети век на нашия Господ, в един град на Новия Свят и е бил нощен пазач.

Беше живял шестдесет и четири години и беше умрял от сърдечен пристъп сам, късно една вечер в библиотеката, където работеше. В продължение на две години, казваше той, е бил войник. В една голяма война, и после четиридесет години беше охранявал една библиотека през нощта и беше чел. И четенето му, казваше той, го бе убедило, че в края на краищата нямаше никакви герои, само мъже и жени, които правеха това, което могат за да срещнат проблемите си и да ги преодолеят. Четенето му го бе научило на много езици и му бе дало познание за много уреди и машини, и това познание го бе последвало в Речния свят, където беше неговата слава и накрая неговата орис.

Навярно беше прав за себе си и навярно въпреки всичко беше обикновен простосмъртен. Но тук, в Речния свят, името му вече се прочу и вече се опасявам, че хората ще поискат от мен да напиша евангелието му. Каква е тази вяра, чуда се аз? Че всички ние сме обикновени, дори и тези, които наричаше „велики“? Или обратното, че всички ние сме необикновени, дори и тези, които мислим за подли и низки?

Защото като героизма, вярата е монета с две лица. Дано Бог, в който вече не вярвам, ми помогне, дано помогне на всички нас. Ние всички се носим към края на това, което ни чака и каквото и да се окаже, унищожение или преобразяване, то не може да настъпи твърде скоро за мен. На драго сърце ще срещна каквото и да открия там.

Що се отнася до Нимо, чието истинско име сега пиша за пръв път,

нека неговото съмнение и неговата вяра, които бяха двете лица на същата монета, да бъдат също мои. Сбогом, Джон Адамс Смит и почивай в мир.

КРАЙ

© 1993 Брад Стрикланд
© 1993 Веселин Костов, превод от английски

Brad Strickland
Hero's Coin, 1993

Сканиране и разпознаване: Светослав Иванов, 2006
Разказът е включен в сборника „Пътешествия по Речния свят“ (Quest to Riverworld),
подбран от Филип Хосе Фармър.

© 1993 Warner Books
© издателство „МетаФикшън“

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2092>]